

KAPITOLA 10

Teď už jsme trpěli hladem pořád. Naše polévka s několika kousky zrní nebo kukuřice nás sice dokázala udržet při životě, ale zoufale jsme potřebovali něco vydatnějšího. Zkoušeli jsme jíst plané rostliny nebo malinové listí, jenže to bylo neuvěřitelně hořké a dokázali jsme je polknout jen po důkladném zapití. Otec, jehož mzda zůstávala stejná, si nemohl na trhu nic koupit, protože kvůli inflaci se ceny zvýšily tak, že na ně prostředky pracujících lidí nestačily. Začali jsme se ztrácet před očima a ostrí hladu prolézalo našimi vnitřnostmi všem bez rozdílu.

Jednou večer jsem uslyšel rodiče, jak si na druhé straně obývacího pokoje něco šeptají. V jejich hlasech jsem postřehl zoufalství a pochopil jsem, že se bavili o tom, že prodají dům a přestěhují se do opuštěné kanceláře, ve které otec kdysi pracoval. Podnik si už nemohl dovolit zaměstnávat ani jeho, ani jeho kolegy, takže si lidé brali, co se dalo: kradli zařízení nebo zboží ze skladu, aby to pak za babku prodávali.

Nemohl jsem uvěřit svým uším. Rodinný dům byl velkým otcovým celoživotním úspěchem. Byl nesmírně hrdý na to, že dokázal ručně vyrobit každý kousek nábytku, každý překlad a každé prkno podlahy. Cítil jsem ve své hrudi jeho zármutek.

Rodiče začali mluvit o tom, že budou uvažovat o jednotlivých nabídkách za dům. V Severní Koreji neexistovali žádní realitní makléři ani inzertní rubriky v novinách. Tyto zprávy jste museli rozšiřovat ústně. Rodiče tedy informovali své přátele, sousedy a bývalé kolegy, že něco prodávají. Myslím, že žádnou cenu nestanovili a předpokládali, že přijmou téměř cokoliv.

Plán vydělat nějaké peníze z prodeje domu poskytla mým rodičům naději. Naneštěstí měli tentýž nápad všichni ostatní. Lidé byli ochotni, dokonce dychtiví stát se bezdomovci, pokud to znamenalo, že přežijí další měsíc. Nabízeli své domy pod cenou a za cokoliv, co by mohli získat, a stěhovali se do kanceláří s dřevěnými okenicemi, do továren nebo prostě tábořili venku na poli. Najednou byl na trhu přebytek domů.

Náš dům si nikdo nemohl dovolit, ani za cenu pytle kukuřičné mouky. Uplynulo sotva deset dnů a otec dům rozdělil na dva. Polovinu prodal mladému manželskému páru. Dům, který měl dva pokoje, měl nyní dva jednopokojové byty. Novomanželům nebylo ještě třicet let a právě začínali společný život. Cena, kterou zaplatili, nám stačila na nákup kukuřičné mouky na sedm či osm dnů. Ačkoliv to bylo pro mého otce zdrcující, nikdy nedal těmto novomanželům najevo žádnou zatrpkllost. Vlastně se stali našimi dobrými přáteli. Navštěvovali jsme je v jejich půlce domu a sdíleli jsme s nimi i jídlo. Cítil jsem se divně, ale bylo to lepší než tábořit někde na trávě, což se stalo mnoha jiným rodinám.

Hlad nás pronásledoval. Byly dny, kdy jsme měli k jídlu jen hrst plavých hub s vodou. Rozhodli jsme se tedy odcestovat k babičce z matčiny strany a doufali jsme, že u ní nějaké jídlo nalezneme.

Matka obvykle plánovala takové výlety celé měsíce, protože jsme potřebovali spoustu času na to, abychom dali dané osobě vědět, že má očekávat náš příjezd, abychom si obstarali jízdenky na vlak a oznámili ve škole, že tam budeme chybět. Ale naše životy se již neubíraly normálním směrem. Naše plány se odvíjely podle toho, co musíme udělat, abychom si další den dokázali obstarat něco k jídlu. Bylo hrozné, že se takováto zásadní rozhodnutí musela přijímat pouhý den předem, v okamžiku strachu z budoucnosti.

Otec nám sdělil, že zůstane doma. Rodiče předstírali, že otec musí pracovat, ale já jsem pochopil, že opět budou žít odděleně. V domě mé babičky nebylo zapotřebí dalších úst, která by bylo třeba živit, a kdyby se otec ukázal v domě své tchýně bez prostředků, dotklo by se to jeho hrdosti.

Ráno v den odjezdu nachystala matka u předních dveří naše věci. Každý z nás měl jednu velkou kabelu. Otec se na nás díval s rukama za zády a ve tváři se mu zračil smutek. Až do poslední chvíle jsem byl zti-cha, ale když jsme se loučili, pocítil jsem nával strachu. „Ale... co když se sem již nikdy nevrátíme?“ obrátil jsem se na matku. „Co když cestou tam zemřeme?“ Nevím, co mě přimělo k tomu, abych vyslovil něco tak hroz-ného. Snad pomyšlení na rituál, kdy měla každá rodina předtím, než se vydá na nějakou cestu, sníst tofu nebo vařená vejce. (Vajíčka se mohou rychle kutálet, což znamená, že cesta bude rychle ubíhat, a tofu má doko-nalý čtvercový tvar, takže značí, že vše půjde podle plánu.) Protože jsme ale žádné tofu nebo vejce neměli, znervózněl jsem a vyhrkl slova o smrti.

Matka vybuchla: „Zbláznil ses? Proč říkáš takové věci?“ Podíval jsem se na ni, překvapen, jak prudce zareagovala. Ale cesta se vůbec nevyvíjela dobře. Obvykle se vydáte na cestu v těch nejlepších šatech a s teplým jíd-lem v žaludku. Nic takového pro nás neplatilo. Nejlepší šaty jsme prodali a měli jsme na sobě jen takové oblečení, které nám zůstalo. Já jsem měl tmavé sako, tmavé kalhoty a umazanou, často přepíranou bílou košili. Vypadali jsme jako pobudové.

Na železniční stanici již stály velké zástupy lidí a čekaly na příští vlak. Matce se podařilo nastoupit do druhého vlaku, který tudy projížděl – když chtěla, dokázala být dravá. Nebylo si kam sednout, takže jsme postávali v tlačenci mezi lidmi, se kterými jsme do vlaku nastoupili. Hloupost, kterou jsem doma vyslovil, přinesla naší cestě prokletí. Když se dal vlak do pohybu a jel po dráze šnečím tempem, vagon se zakymácel. Někdo mi pustil na nohu velký kufr.

„Au!“ vykřikl jsem. Měl jsem pocit, jako by mi někdo rozdrtil kosti v noze. Matka tomu chlápкови s kufrem vynadala, ale v tlačenci těl uvnitř vagónu na mě skoro nemohla dosáhnout. Já jsem se ani nedokázal sehnout, abych si nohu namasíroval, takže jsem naříkal a vzlykal, zatímco ostatní pasažéři na mě shlíželi s bezvýraznými obličejí.

Cesta měla trvat hodinu, maximálně dvě, ale nám zabrala o šest hodin více. Na nádraží v Hoksung jsme se prodírali davem lidí.

Foukal studený vítr a mně byla okamžitě zima. Během minulých návštěv jsme obvykle čekali na lokální vlak, který zde navazoval a dovezl nás téměř až k domu, kde bydlela babička. Na nástupišti jsme ale tentokrát žádný neviděli. „Tento vlak již nejedí,“ řekl nám jeden starší muž.

Matka se na něj podívala a v očích měla úzkost. „Cože? My se ještě musíme dostat do Undoku.“

„To se raději vydejte hned na pochod.“

K babičce to bylo pěšky několik hodin. V matčině obličejí se objevil ponurý výraz, vzala kufry a vyšla ven ze stanice. Pongsuk a já jsme šli za ní. Měl jsem pohmožděnou nohu a kulhal jsem.

„Mami, já mám hlad,“ řekl jsem. Na ulici před železniční stanicí stály soukromé domy, které sloužily také jako restaurace. V jednom z nich prodávali polévku a ředkvové kimčchi, vedle nabízeli kukuřici a chleba. V jedné z nich jsme se zastavili a koupili mísu polévky s trochou kimčchi a dvěma bramborovými přílohami. Stáli jsme na ulici a dali se do jídla: bylo vynikající. V polévce plavaly kapičky tuku.

Do dvou minut bylo jídlo pryč. Cítili jsme se posilněni a vydali jsme se na dlouhou cestu. K babičce jsme dorazili kolem půlnoci. Když jsme stoupali po cestě k jejímu domu, uslyšeli jsme její televizi. Na ohrazeném pozemku, kde bydlela, byly dva domy: jeden velký, ve němž žila moje teta se strýcem, a druhý, mnohem menší, kde žila babička. Doufali jsme, že budou mít dostatek prostředků, aby nás uživili.

Zaťukali jsme na dveře většího z domů a teta se strýcem nás pustili dovnitř. Vyčerpaní jsme padli na rohože a usnuli. Následujícího rána nás přivítala babička s výrazem, který vyjadřoval lásku i starost. Bylo ji něco málo přes osmdesát, byla drobná, nahrbená a hubenější, než jak jsem si ji pamatoval z dřívějšíka.

Matka jí vyprávěla o naší cestě: o narvaných vagonech, pomalém vlaku, o tom, že lokální vlak již nejedí, a o jídle v restauraci, kde jsme načerpali sílu k dalšímu pochodu.

Babička ztuhla v obličeji. „Ve které restauraci jste byli?“ zeptala se.

„Ve druhé směrem od stanice,“ odpověděla jí matka. „Proč?“

V babiččině výrazu se objevil strach smíšený se znechucením. Podívali jsme se s Pongsuk na sebe. Co je špatného na tom, že jsme něco snědli?

Matka zmizela s babičkou v sousedním pokoji, odkud jsme je slyšeli, jak si něco šeptají.

„Co se stalo, Pongsuk?“ zeptal jsem se.

„Nevím,“ odpověděla. „Běž si hrát se sestřenkami.“

Byl jsem rád, že jsem mohl jít, ale babiččina reakce mě stále trápila. Odběhl jsem za sestřenicemi.

Bylo to několik dní předtím, než jedna z nich rozsypala fazole.

O restauraci u železniční stanice se již měsíce šířily všelijaké pověsti. Říkalo se, že její majitelé unášeli bezdomovce nebo cestující a zabíjeli je. Pak je rozsekali, vykostili a maso dávali do polévky.

„Která restaurace?“ zeptal jsem se pohotově.

„Někteří lidé říkají, že čtvrtá od rohu,“ odpověděla sestřenice a pozorně sledovala moji reakci. „Jiní zase říkají, že druhá.“

Cítil jsem, jak se mi zvedá žaludek.

„Bratranče, jaký tvar měly ty tukové kapičky?“

Měl jsem pocit, jako by byl můj jazyk pokrytý mastnou srstí. To jsem jedl lidskou bytost? Pokud ano, byl jsem nyní lidožroutem. A co bylo horší – polévka, pokud si vzpomínám, byla vynikající.

„Jaký to byl tvar?“ zeptala se ještě jednou.

„Co na tom záleží?“

Podívala se na mě se zoufalým výrazem.

„Když vaříš maso, tuk stoupá na povrch.“

„Ano, ano,“ odpověděl jsem. „To vím.“

„Dobrá,“ řekla sestřenice. „Ale byla to kolečka nebo trojúhelníky?“

„Co je to za otázku?“

Netrpělivě sraštila čelo. „Tuk z vepřového, hovězího nebo kuřecího masa vytváří kruhy,“ řekla, jako kdyby mi opakovala nějakou slavnou rovnici, jakou je třeba zákon gravitace. „Lidský tuk...“

„Trojúhelníky?“

„Ano,“ odpověděla. „Trojúhelníky.“

Napínal jsem paměť, abych si vzpomněl, jak ony tukové kuličky vypadaly. Dokázal jsem si vybavit těžkou dřevěnou mísu a několik kukuřičných nudlí, které tam plavaly, zcela ponořené do zakalené polévky. Viděl jsem malé kousky zeleniny a drobné kousky žlutavého tuku na povrchu. Ale ať jsem jakkoliv zavíral oči, ani za boha jsem si nemohl vzpomenout na to, jaký měly tvar.

Když jsem uviděl Pongsuk, promluvili jsme si tiše o polévce, kterou jsme ten den jedli.

„Jsi si jista, že to nebyly trojúhelníky?“ zeptal jsem se jí.

„Ano,“ odpověděla. „Nebyly.“

Ale pravda byla, že jsme si nemohli vzpomenout. Někdy jsem si říkal: *Kdo ví, zda to o těch kruzích a trojúhelnících je vůbec pravda?* Ale lidové povídačky, šuškania a předsudky bylo vše, oč se lidé v Severní Koreji mohli opřít. Neexistovali zde žádní odborníci, se kterými by se dalo poradit, zda jste pozřeli lidskou bytost, či nikoliv.